

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, tervelja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

V Ljubljani 14. marcija.

Bivši minister Andraš, ki sedaj na svojem posestvu Terebes prideluje papriko, izustil je pri nekež priliki krilate besede, da se na vrabce ne sme streljati s topovi. Če tedaj danes mi v uredniškem delu lista, in to na prvem mestu, streljamo na vrabca, storimo to ne zaradi vrabca samega, marveč zbog tega, kar za vrabcem tiči in ker mislimo, da prepodimo ne samo jednega, temveč celo tropo gladnih vrabcev iz svojega prosa.

Poročali smo zadnjič, da je šolski nadzornik Sima nepostavno ravnal in jednega otroka pustil zaprtega tri cele ure, kar je celo za zdravje dotičnega šolarčka imelo nasledke, ker je po noči fantaziral. Gosp. Sima je na to v „Laibacher Zeitung“, ne v uredniškem delu, temveč na mestu, kjer se navadno trakulje in članki, kakor „Schmerzlos ohne Einspritzung“ šopirijo, priobčil nekak odgovor, v kojem pa ničesa ne zanika, ampak le potrjuje staro prislovico: „Qui s' excuse, s' accuse!“

Gosp. Sima namreč nij imel jednega, ampak več (sedem) otrok, brez nadzorstva zaprtih od 4. do 7. zvečer, akoravno je le jednourni zapor po postavi dopuščen, a s tem pogojem, da morajo zaprti otroci biti pod nadzorstvom in da se jim odloči gotovo delo. Gosp. Sima pa jih nij nadzoroval, niti jim določil delo, kar bi tudi ne imelo nikacega pomena, ker bi otroci v temnej sobi itak ne videli delati.

Gosp. Sima je na otroke popolnem pozabil, in da se roditelji dotičnih ne bi bili brigali, ostali bi bili otroci vso noč v temnej šolske sobi, in kaki bi bili lahko nasledki?

Vsega tega gosp. Sima nikakor ne zanika. Kako se drzne potem svoj trakuljasti odgovor nadpisati „V obrambo“, ko se niti z jedno besedo ne brani, nam je popolnem neiznadljivo in nerazumljivo. Vidi se, da njegova roka

nij vajena papirja, še „št. brla“ ne ume sukati, ugaja mu le brezovka in lopar. Kaj pomaga, če tveže o razlogih in posledicah, o uzroku in učinku, to še nij logika, to njegovega postopanja nikakor ne opravičuje. Čemu navaja, da je bil kaznovani učenec, da niti krščanskega nauka nij znal, ali to opravičuje Simovo nepostavno ravnanje? Po tej logiki bi smel Sima posebno slabemu učencu tudi naštet pet in dvajset batin, mari ne? Naj bo učenec tak ali tak, več nego predpisane kazni mu ne smete določiti, zlasti pa ga ne smete po zimi puščati v temnej sobi brez nadzorstva, in to skozi tri dolge ure.

Pa to nij posamičen slučaj. Gospod nadzornik Sima je mnogokrat uže prestopil postavne predpise. Postava ne pozna nikakega „Hausarresta“, a gosp. Sima uporablja to sredstvo tako često, da je exempli gratia jednemu samemu otroku določil „Hausarrest“ na celih štirinajst dni. Bivši deželni nadzornik Wretschko je nekega učitelja karal zaradi tridnevnega domač-ga zavora, rekoč, da sedé otroci itak uže preveč, in da se s tako kaznijo (Hausarrest) ne kaznujejo samo deca, marveč tudi njih roditelji in sokrivniki, katerim se vsled tega prepreči marsikaka zabava, marsikak sprehod. Kje so razlogi, kje uzroki, kje pedagoška pravila za tako postopanje, gospod Sima?

Kakor uže omenjeno, se gospod Sima v svojej obrambi prav nič ne brani, temveč le obdoljuje, a plemenit od nog do glave in blazega srca, kakor ga uže poznamo, bi vendar vsaj „denunciacijo“ rad napravil mej svet, pišoč namreč, naj se mi ogledamo najprvo mej svojimi somišljeniki, tam bomo našli reči, ki kriče v nebo in katerih nemški listi aus „Zartgefühl“ nijso objaviti hoteli. Pa kakor se okoren strelec časih sam ustrelji, tako si je Sima s temi slovesi sam sebi založil zaušnico. Ako je kaj napačnega, zakaj molči, zakaj dotične dogodbe ne

objavi? Čemu je nadzornik, mari zato, da bode molčal in držal jezik za zobmi, kakor bi imel torbo navezano? Baš nadzornikova dolžnost je, objaviti in odstraniti vsako nerednost, nij mu treba prsta polagati na usta, kakor sv. Janez Nepomuk. Slabih nadzornikov in takih, ki svoje dolžnosti ne izpolnjujejo, pa nam kratko in malo treba nij. Za svoje somišljenike mej učiteljstvom se mi nikakor ne bojimo, tudi se bode moral in vedel vsak sam opravičevati, a g. Sima nam nij razjasnil, zakaj bi mi morali gledati in paziti najprvo na svoje somišljenike. Mari misli, da bi potem na njega pozabili, kakor on na zaprte otroke? Zelo smešno pa je, če govori človek, kakeršen je g. Sima o „Zartgefühl“, isti Sima, kateri v svojej „Laibacher Schulzeitung“, o listu, katerega izdajajo njegovi kolegi, cinično piše: „Ein hiesiges Fachblatt hat in seiner schon an Blödsinn grenzenden Naivität...“ (glej št. 2. stran 19). Ta „Zartgefühl“ je gotovo slične vrednosti, kakor oni, s katerim je navdihnen jeden izmej Simovih somišljenikov, ki se huduje nad svojimi učenci, rekoč: „Sehet mir einmal diese Räubergesichter an!“ Je-li to pedagoški napredek? Če se poslužujejo učitelji taci izrazov nasproti mladini, kako se bode slednja oblažila, omikala? Če je to nežno čuvstvo, kakovo more biti še le ono čuvstvo, katero nij baš nežno?

Rekli smo, da je g. Sima v svojej obrambi (?) omenjal razloge in uzroke, posledice in učinke in tako rekoč na prsi trkal, češ: „Docti sumus!“ Koliko pa je prebavil in prisvojil si logike, jasno kaže stavek, katerega je z latinskimi črkami načrtno v 2. številko svojega lista: „Doch zumeist ist das, was man gewerblichen Unterricht zu nennen beliebt, weit was anderes als ein solcher und gewöhnlich nichts weiter als ein im Geleise des Mechanismus einher-schreitendes Lehren ohne Saft und Kraft.“ (Sic!)

LISTEK.

NOV.

(Spisal I. Turgenjev, preložil M. Málóvrh.)

Prva knjiga.

XX.

(Dalje.)

„Mi nikogar ne trebamo, ki hoče le polahkem naprej,“ krulil je Markelov.

„Polahkem so zdaj naši voditelji zgorej delali,“ rekel je Solomin, „začnimo mi zdolej istotako; morda z boljšim uspehom.“

„Čemu tega vraga!“ začel je Goluškin hitro; — „na jedenkrat moramo vse imeti, vse na jedenkrat!“

„To je, vi bi radi skozi okno skočili?“

„Dakako!“ vpil je Goluškin, „kar skozi okno!“

— „In moj Vaska skoči za menoj! — Ako mu ukažem, skoči koj! Je-li Vaska?“

Vaska izlil je, kar je še vina v kozarci imel, v grlo in rekel:

„Kamor greste vi, kapitan Andrejič, tja grem

tudi jaz. — Sme-li revež, ko sem jaz dolgo govoriti?“

„Mislim, da ne sme! Jaz bi vas kmalu naučil!“ tulil je Goluškin.

Kmalu potem bili so naši znanci v stadiji, ki ga jezik pijancev zove babilonsko zmešnjavo — brezkončno vpitje in razsajanje. Kakor prve snežinke hitro padajo, tako so se tudi čule in vrstile raznovrstne besede: progres, vlada, književnost, žensko pitanje, cerkveno pitanje, pitanje o reformi sodnij in davka, klasicizem, realizem, komunizem, nihilizem, klerikalec, liberalec, administracija, organizacija, asocijacija — da celo kristalizacija! Goluškin bil je silno navdušen... „Vidite li, kdo sem jaz? Umaknite se, inace vas povozim — Goluškin je tu!“ tako po priliki mislil je zdaj. Njegov komf Vaska pak je bil tako pijan, da je sopihal ko konj ter z nosom na krožniku začel govoriti — potem skočil je najedenkrat raz svojega sedeža in zavpil: „Kaj hudiča je... progimnazij?“

Zdaj vzdignil se je Goluškin in tulil s celim, debelim in krvavorudečim obrazom, raz katerega se je moglo videti surovo tiransko samoljubje in tajna bojazen: „Jez žrtvujem še „tisoč“! Vaska izplačaj

jih!“ — na to odgovoril je Vaska: „Da, tisoč orehov!“ — Paklin pak skočil je bled ko smrt in ves poten raz svojega stola, obe roki nad glavo vzdignil in težko govoril: „Jaz žrtvujem!... Ta le pravi: jaz žrtvujem! — O! v kako porabo... si prišla ti... sveta... beseda!... Nihče nijma toli moči in volje izpolniti vse dolžnosti, kar jih ti naložiš: nihče — vsaj nas tu navzočnih — a ta sam v se zaljubljeni človek, ta bedasti bogataš z velikim svojim trebuhom vrže nekoliko denarjev na mizo ter pravi: „Jaz žrtvujem!“ A zato hoče da smo mu hvaležni, ter se nadeje lavorjevega venca — ta — lopov!“

Goluškin morda nij slišal, kaj je Paklin govoril, ali ga nij razumel ali pak mislil, da je to šala, kajti ponavljal je še jedenkrat: „Da, tisoč rubljev! Kar kapitan Goluškin obljubi — to izpolniti si smatra v sveto dolžnost.“ — Segel je v žep in zavpil: „Evo denarje! Mislite na kapitana!“ — Vedno, kadar je bil navdušen, govoril je o samem sebi v tretjej osobi. Markelov zbral je molčé raz polite mize bankovce in jih utaknil. — Ker nij bilo uzroka se še delj tu muditi, torej so vsi vstali, svoje kape vzeli in odšli.

Dokazali smo, da se je g. Sima z logiko sprl, dokazali, da je otroke protipostavno zapri in še bolj protipostavno na nje pozabil, da jim daje protipostavne kazni, da svoje dolžnosti kot šolski nadzornik zanemarija, ker ne objavi in ne odpravi nerednosti, da mu nedostaje i nežnega čuvstva, s katerim bi nam bil rad imponiral, tedaj nam preostaje samo še obžalovanje, da je tak človek še šolski nadzornik.

Razloga niti uroka, zakaj je g. Sima na otroke pozabil ter ravnal nepostavno, ne vemo, ker ga g. Sima povedati neče, o učinku smo dovolj govorili, posledica pa utegne biti, da bode nadzorstvo prešlo v spretnejše roke, katere ne bodo zakrivilo toli nepostavnosti, ker skrajni čas je uže, da se tempelj očisti vseh tistih, kateri ga hote skruniti.

V Ljubljani 14. marcija.

—r.— Če pregledamo vrste narodnih svojih nasprotnikov, potem moramo priznati, da se izvoljeno to nemško krdelce po vsej krivici zavija v plašč omike in tako zvane nemške kulture. Kadar popiše politična sapa, tedaj privzdigne se plašč in prikažejo se gole kosti. Osobe, ki bi se uže vsled socialnega svojega pomena morale varovati pred vsako trivijalnostjo, prinašajo ostentativno na trg plodove duševne svoje surovosti, katera se z nikako frazo prikriti ne da. Kdor ne veruje na nemštva prihojnost v slovenskih pokrajinah, kdor z vsem svojim prepričanjem gori za slovenščino, ki je vendar glavni jezik mej nami, tega takoj proskribirajo in izročé ga političnim svojim fantičem, da naj ga ogledajo in osmešijo v tistem organčku, ki je vredno glasilu obupanih naših Nemcev. V istini, kjer ne znajo, kaj bi odgovorjali, padejo po osobi ter jo poskušajo osmešiti s kakim otročjim dovtipom. Kjer pa jim poidejo tudi slabi dovtipi, tam pograbi po palici, ter mahajo z osebnimi napadi okrog sebe, meneč, da bodo s tako surovostjo zatrli mej našo narodno stranko veselje do političnega delovanja. Verläumder, Lügner, Bube in druge take umazane kaplje prše teden za tednom iz umazanega lističa, v katerem razstavljajo pl. dr. Schrey, Deschmann, Pirker in drugi nemški naši veljaki svojega razsrjenega duha nezrele sadove! V boj, kjer nam nasprotnik drugega ne škoduje, nego da nas z blatom omečlje, se ne spuščamo radi! Ali za duševne razmere, mej nemško našo kliko vladajoče, je prekarakteristično, da s to politično kliko nikaka spodobna polemika več mogoča nij! Pri vsej svoji ošabnosti so komaj v stanu izdržavati reven tedniček, ki polni soboto za soboto s surovostmi prazne svoje predalčke, ter živi od kosti, ki so odpale narodnim časopisom. Za te surovosti odgovorna pa je klika sama, in ker je glasilu surovo, surova mora biti tudi klika, katera ga izdaje! To je logičen dokaz, kar mora izprevideti vsakdo! Ali tudi v privatnem življenji nij stvar mnogo boljša. Kjer se nam pokaže pogled za kulise, opazovati

imamo priložnost, da so svojo prvotno naravo samo površno pobelili z nemško oliko: jedro pa je ostalo, kakor je bilo. Kakor je videti, govore ti gospodje, kadar govore o nas, samo o „slovenisches Gesindel“, „slovenische Bagage“ in tako naprej. In ljudje, ki trejo take fraze mej svojimi čeljustmi, sedijo na krmilu pri nemškej našej kliki, ter se sicer vedó, kot da nosijo v svojih možganih nekaj istih atomov, ki so se nahajali nekedaj v možganih večno-slavnih nemških klasikov! Politična stranka, ki ima v svoji sredi take korifeje, ter se ponaša s takim glasilom, kakor je nemški ljubljanski tednik, ne more biti nevarna, in če ta stranka v silovitej svoji ošabnosti pri tujih lehkovernejših vero vzbuja, da zastopa v naših kronovinah omiko, ter da širi mej nami nemško kulturo, tako je to vsaj toliko kakor nesramno obrekovanje (freche Verläumdung)! Resnica pa je, da bode ta klika, če se jej kmalu ne izvije vsako gospodarstvo iz rok, zapravila še tisto malo kredita, kojega uživa nemštvo mej nami. Upamo, da bode to gospodarstvo v mestnem zboru ljubljanskem ponehalo uže letos, če bode le vlada toliko objektivna, da ne bode dopuščala svojim uradnikom pomnoževati vrste fakcijskih naših oponentov, — da tedaj ne bodemo doživeli, da se oglasi zopet letos kak Chorinsky secundus!

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. marca.

V 12. dan t. m. vršilo se je na Dunaji skupno ministersko posvetovanje in pri tem govorilo se je tudi o položaji na jugu. Vojni minister dal je prav veselo poročilo o položaji in o dobrem uspehu naše vojske. Onih 8 milijonov, kateri so se dovolili izvenredno od delegacij, ne bode zadostovalo, da se vstaja popolnem uduši, ker se zdaj ne morejo čete takoj nazaj poklicati, treba bode nove svote, da se utrdijo mejne črte. Te nameravane utrditve bi zahtevale okolo 1.500.000 gld. Treba bode torej, da bodo zopet delegacije dovolile to svoto za utrditev mej in za potrebe vojakov, vkup okolo 10 do 12 milijonov.

„Narodni list“ poroča ponatančno o okupaciji Krivošij tako le: Ko so v 9. dan t. m. zelo rano v jutro pomikati se jele čete dalje, preplezala je jedna kompanija višine pri Svečavi ob 6. uri v jutro in zasela potem Unirino brez upora. Še le ob 8. uri postavili so se uporniki nasproti in vnel se je boj. V Ubljih sprejelo je prebivalstvo z velikim veseljem čete. Vstahi iz Vratla in Ubelj, v bojazni, da bi jim čete ne odrezale poti v Črno goro, zapustili so pozicije pred dohodom čet in se potegnili v Cerkvice nazaj, kjer so se združili. Cerkvice so se sicer kmalu vzele, a po velikem odporu in sicer s pomočjo iz Vratla došlih čet. Iz Cerkvice prepodeni vstahi potegnili so se v ugodne pozicije na Veliki Zagvozdek, kjer so se zopet ustavili. Uže pa je šla kolona polka Weber urno z gore Orjen proti Velikemu Zagvozdku. Druga kolona polka Hess prišla je iz Orahovca ob črnogorskej

meji, da bi vstase na Velikem Zagvozdku in Kanu obkolili. To postopanje je imelo zelo dober uspeh, da si je kazal sovražnik dosti zvitosti in srčnosti. Regiment baron Weber kazal je veliko hrabrost in imel je več ranjenh. Tudi odpor vstasev nad Gorenjo Ledenico je bil velik.

„Pester Ll.“ prinaša ta telegram: „Boj v Krivošijah je končan, in zdaj se morajo le storiti koraki, da se ohranijo uspehi. Vsekako bodo morale ostati Krivošije vojaško močno zasedene. Po dnevi so operacije vsled dobrega vremena lepo napredovale, toliko več pa so imele čete trpeti po noči, ker začno ledeni vetrovi takoj po solnčnem zahodu hudo pihati in vojaki nijso imeli ni odej ni šatorov, kratko, prav nič, izimši kar so nosili na životu. Baron Jovanovič vrne se s štabom še denes (10. marca) v Dubrovnik.“

Upor v Krivošijah bil bi torej zadušen in zdaj se bode skrbelo, da zopet ne vzplamti!

Vnanje države.

Zadnja številka „Glosa“ prinaša dolg članek o stranki šovinistov v Rusiji in jih pobuja z vso močjo. Glos pravi: Nikjer nij pravega uzroka za vojno. Šovinisti ne delajo drugega, nego da vznemirjajo duhove. Umrli car, kateri je na to delal, da se je Nemčija zjednila in utrdila, je bil v prijaznej razmeri z Nemčijo, kajti on je vsak čas vojno mej Nemčijo in Rusijo smatral za največjo nesrečo. Zdanja vlada ima isto politiko; zatorej govorimo v imenu pravice, zdravega človeškega razuma in ljubezni do naroda, katero se je proti svoji volji spravilo pod varuštvo panslavjanske nadeje da bodo prizadevanja šovinistov ostala brez uspeha. Mi hočemo mir, in upamo, pred vsem mir z Nemčijo. V slučajih vojne bi celó zmagujoča stran zmago drago plačala.

Mej Carigradom in Berolinom je velika prijaznost. Nemški izvenredni poslanik knez Radziwill bil je v avdijenci pri sultanu in ta ga je posebno odlikoval kot prijatelja nemškega cesarja Viljema.

Pariški „Temps“ donša vest, da mislijo evropske vlasti Turčiji prepustiti, da zopet uvede v Egiptu mir in red. A „Temps“ temu poročilu dodaje odločne besede, da Francija nij s tem zadovoljna, „da se bode Freycinet rajši odločil, da se loči od drugih vlastij, nego podpiše Francijo pod tako pismo“.

Italijanski konzul v Tuneziji pritožil se je pri temošnji vladi, da so prebivalci pred nekaterimi dnevi ubili pet italijanskih trgovcev na poti v Kairuan in konzul je ob enem od vlade odločno zahteval, da bolje skrbi za varnost potujočih tujih trgovcev.

Kakor poročajo moskovski listi, izročilo se bode v kratkem ozemlje Kuldža Kitajcem. Okolo 100.000 družin, Dunganov, Tarančev in tudi Kitajcev se je izreklo, da hočejo se preseliti na rusko zemljo. Definitivna izročitev se bode izvršila v Taškendu.

Iz Paname poroča „Standard Herald“, da je strašen potres v državi Costarica uničil mesta: Alajuela, Sanramon, Grecia Heridia. V Alajueli je pobitih več tisoč ljudi, preživeči so pod milim nebom.

Dopisi.

Iz Šmarija pod Ljubljano. (Kako nabirati najlažje za „Narodni dom“ na

Prišedši v prosti zrak začelo se je vsem v glavi vrteti — osobito Paklinu.

„No? Kam pa zdaj?“ vprašal je z velikim dušnim naporom.

„Kam vi pojdete, ne vem,“ odgovoril Solomin, „jaz grem domov.“

„V tvornico?“

„Da, v tvornico.“

„Zdaj, po noči in peš?“

„Zakaj ne? Tu nij ni volkov ni razbojnikov — šetnja v noči pa je zdrava.“

„Tvornica je štiri vrst od tu?“

„Da jih je pet — kaj zato? — Na svidenje gospoda moja.“

Solomin zapel si je suknjo, si kapo do nosa potlačil ter z gorečo smodko v ustih pot pod noge ubral.

„In kam greš ti?“ obrnil se je Paklin do Neždanova.

„Jaz? k njemu“ — pri teh besedah pokazal je na Markelova, ki je bil roki na prsih prekrižal in molčé čakal odhoda Paklinovega. „Nas čakajo konji.“

„To je lepo . . . a meni ne preostane nič

druzega, nego se vrniti v svojo „zelenico“ k Fimuški in Fomuški. — Veš, kaj ti bodem še povedal? Tam je vse bedasto — in tukaj tudi. Samo da bedarija iz osemnajstega stoletja ruskemu čuvstvu bolj prija, nego ta iz devetnajstega. — Prosim gospoda, ne zamerite mi mojih besedij — jaz sem pijan. — Toda . . . še nekaj: boljše žene nego je moja sestra Snandulija nij na celem svetu in vender je — grbasta ter se zove Snandulija. Tako je na svetu! A ime je baš izbrano zanjo; kajti veste li, kaj je bila sveta Snandulija? — Krepostna žena, ki je v ječe hodila, zaprtim rane celila in bolnikom streгла. Toda, zdravstvujte! — zdravstvuj Neždanov — obžalovanja vredni človek! — Tudi ti častnik — brrrr!“

Napotil se je proti „zelenici“. Markelov in Neždanov šla sta v gostilno, v katerej sta imela tarantas in konje, ki sta jih upreči ukazala, ter se uže pol ure pozneje po velikej cesti odpeljala.

XXI.

Na nebu zbrali so se tamni oblaki in akopram še nij bilo povsem tamno in so se še vozni sledovi na ulici malo videli, vender je bilo na desnej in na levej vse megleno in glavne črte vseh tam stoječih

stvarij se skoro nijso jedna od druge ločile. Bila je žalostna noč; veter bril je na páh, a zrak duhtel je po pšenici. Ko so se do hrastovega gozdiča pripekljali, kateri jim je bil kažipot, ter tu v stran zapekljali, postala je vožnja še bolj opasna; ozki pot je časih povsem izginil . . . kočijaž moral je konje zadržavati.

„Da bi le pota ne zgrešili!“ dejal je Neždanov, ki je do zdaj molčé v vozu sedel.

„Kaj pa še, pota ne bodemo zgrešili!“ zarenčal je Markelov. „Dvojna nesreča v jeden dan — to bi vender preveč bilo.“

„Dvojna nesreča? Katera je bila prva?“

„Katera? Nij li ta dan povsem izgubljen — nij vam li to nič.“

„Da . . . se ve da . . . ta Goluškin! Da nijsmo toli vina popili, bilo bi vse drugače. Mene zdaj glava boli!“

„Jaz ne govorim o Goluškinu. Ta je vsaj nekaj denarja dal; — naš pohod pri njem imel je vsaj jedno hasen.“

„Obžalujete li, da nas je Paklin k svojima . . . kako je uže rekel . . . k svojima ptičkama peljal?“

„Obžalovati ta nič nij . . . ali tudi nič,

deželi.) Zidanje toliko potrebnega „Narodnega doma“, kjer naj se bode koncentrovalo vse delovanje našega naroda, vzbudilo je po vsej Slovenske pozornost in radost mej zavedenim ljudstvom, kar lahko razvidimo iz od vseh strani dohajajočih izjav in dopisov v naših listih. Da se bode ljubljanskemu centralnemu odboru pridružilo mnogo podobnih odborov po mestih, trgih in družih večjih krajih po deželi in da bodo ti podobori povsodi marljivo nabirali doneske, o tem nij dvomiti. V mestih, trgih in večjih vaseh, kjer se nahajajo čitalnice in tudi druga narodna društva, kjer so večje gostilnice, bode nabiranje vsakako uspešno napredovalo, kajti vsaka veselica, vsak shod porabil se bode lahko v ta namen in v mnogoobiskovanih gostilnicah nabralo se bode tudi kaj v pušicah. Drugače bode pa v manjših krajih po deželi, posebno tam, kjer so kmetje zelo razkropljeni. Tu bode uspešno nabiranje dosti težavnejše. Koliko kmetov je, ki po cele tedne ne gredo drugam od doma, kakor v cerkev ali pa na somenj, ki pridejo malo v dotiko še celo s svojimi sosedi. No, tudi ti dali bodo radi kak krajcar, da se jim le od prave strani pove in stvar razjasni. Za to najsposobnejše osebe so pa vsakako župani, kajti nihče na deželi ne občuje toliko s kmeti, kakor ravno oni in oni morajo za to stvar poprijeti. Da se pa ne bode morda kedo ustrašil prevelikih sitnostij ali dela pri tem, hočem nasvetovati prelehk način nabiranja. Vsak kmet, ki žene živino na somenj, mora imeti od županstva živinski potni list. Takih listov izda se v vsakej občini na stotine na leto. Naj tedaj župani vsakega, ki pride po tak list, nagovore, da doda k neznatnej svoti, katero ta list stane, če ne več, vsaj jeden krajcar za „Narodni dom“, kar gotovo nihče odrekal ne bode in nabrala se bode na leto lepa svota. Boljše prilike ko ta, je na deželi težko najti in na ta način udeleži se tudi zlaganja ves narod, če tudi z malimi zneski, no iz malega vzraste veliko in „Narodni dom“ postane res to v pravem pomenu besede. Na delo tedaj narodni župani, uporabite svoj vpliv pri tem slučaju in uspeh bode gotov!

Iz ptujskega okraja [Izv. dop.] Ako denašnja „Tagesposta“ v št. 69 trdi, da naš narod našega pismenega jezika ne ume, moramo reči, da slepec o barvah nij kompetenten razsojevati, jeli barva rudeča, višnjeva itd. Isto tako gg. uredniki navedenega psevdo-liberainega lista nijso kompetenti soditi, če naše ljudstvo, osobito pri nas na Štírskem, naš pismeni jezik razumi. V dokaz, da naš narod prav dobro tudi pismeni jezik umeje, mi služi „Slovenski Gospodar“, kateri list ima kacic 1800 naročnikov; ti naročniki so večinoma na spodnjem Štírskem in sicer kmetje.

„Tagesposta“ tudi v tem članku trdi, da pritožbe ne prihajajo iz naroda, ampak, da so „künst-

česar bi se veselili. Jaz ne pripadam onim ljudem, katere takšne burke vesele. O tej nesreči nijsem govoril.“

„Nego?“

Markelov nij nič odgovoril ter se v svojem kotu bolj v plašč zavijati začel; Neždanov nij od njegovega obraza nič videl, nego črne dolge brke, toda uže od jutra znal je Neždanov, da z Markelovom nij več v onih razmerah kot prej in da se ta nanj nekaj jezi, ali te jeze izraziti neče.

„Čujte, Sergej Mihajlovič,“ začel je Neždanov, „ste li res tako zavzeti za onega Kisljakova, katerega pisma ste mi denes za čitanje posodili? Cela stvar je . . . oprostite izraz . . . neumno besedice!“

Markelov odgovoril je strastno in srdito.

„Prvič,“ je dejal, „vam moram reči, da nijsem teh mislij glede Kisljakovih listov; meni se vidi, da so jako važni in . . . ker so vestno pisani! Drugič pak dela Kisljakov ozbiljno in — kar je glavno: veruje da je možna revo—lu—cija! Še nekaj Aleksej Dimitrič: meni se vidi, da vi, vi nijste več za našo stvar tako zavzeti kot prej, da ste vi vso vero izgubili!“

(Dalje prih.)

lich“ napravljene. Da je tudi ta trditev popolnem neresnična, svedoči dokaz, da so našega okraja občine razen dveh vse odposlale peticije državnemu zboru za upeljavo slovenščine v urade. Ako tedaj vi, gospodje uredniki „Tagesposte“ mislite, da so te peticije našega ljudstva „künstliche“, dobro, poskusite vi svoje delovanje in prepričali se bode prav hitro, da za vas pri nas nij polja. Gotovo, gospodom Nemcem nij treba skrbeti za naš narod, če naš pismeni jezik umeje, zakaj pa vi ne skrbite, da bi vaš zgorenji Štajerec vašo sodnijsko nemščino bolje razumel? Sicer pa je to vse prazno govorčenje, mi dobro vemo, za katerim grmom zajec tiči, toda pravica vender le mora jedenkrat zmagati nad to dolgo trajajočo krivico, katera se godi našemu narodu.

Hvala pa, presrečna hvala našemu vrlemu poslancu g. dr. Vošnjaku za njegovo moško potegovanje za upeljavo slovenščine v urade. Gosp. dr. Vošnjak si bode s tem pridobil velikanske zasluge za svoj narod in nadejamo se, da nam za prihrbe (pisanke) prinese vsaj drobtinico ravnopravnosti. — Našega okraja poslanec pa naj tudi ne pozabi svojih slovenskih volilcev in naj se krepko potegne za nas!

Domače stvari.

— (Našemu poslancu gosp. vitezu Schneidu) se je zdravje uže skoro popolnem povrnilo. Mogoče mu je uže sprehajati se v divnej okolici Goriškej. Ta za vsacega domoljuba radostna vest bode tem večja, ako dostavimo, da namerava gospod vitez Schneid preseliti se v Ljubljano.

— (Peticijo na državni zbor) za upeljavo slovenskega jezika v urade in napravo nadsodnije v Ljubljani odposlala je občina Cerklje pri Kranji.

— (Odgovor.) Neko revše me v zadnjem številki „Laib. Wochenblatt“ napada, češ, da sem v svojem članku v številki od 27. febr. t. l. „Slov. Naroda“ trdil, da se ustavoverna kranjska stranka čez meje ozira in izveščarja drugod išče itd. itd. Ker se mi nikačar nij vredno zdelo o kranjskih ustavovernih razmerah kaj pisati, ne morem tudi želji tega gospoda ustreči, da bi preklical, kar nijsem pisal. Zaradi surovega napada na me pa omenim, da sem jaz svoj članek podpisal, da si pa surovež svojega podpisati nij upal. Tako postopa le strahopetnež.

Dr. A. M.

— (Imenovanje.) Ministerstvo za uk in bogočastje imenovalo je učitelja risanja na državnej realnej gimnaziji v Kranji Ivana Franketa konservatorjem c. kr. osrednje komisije za iziskavanje in ohranjanje umeteljnostnih in zgodovinskih spomenikov.

— (Nadsodnija v Gradci) potrdila je odlok vrhniškega sodnika, ki je pred kratkim zavrnil znano slovensko tožbo. Da bode visoka nadsodnija ta odlok potrdila, o tem nijsmo prav nič dvomili. A pomenljiva je vender ta nadsodnijska odločba, ker se je izdala z nekako nervozno hitrostjo. Kakor bi pihnil, rešil se je dotični rekurz, ko morajo sicer stranke mnogokrat več mesecev čakati na nadsodnijske odločbe. Ker uže o naši nadsodnji govorimo, naj omenimo, da je poslanec Rechbauer staknil pri njej osem Slovencev, ter s temi osmimi Slovenci dokazoval, kako krivične da so naše pritožbe. Če se tako argumentira, potem je tudi naš gospod Gertscher Slovenec! Tako najiven je pač samo Nemec.

— (Pavl Varavrove ustanove) dve za gimnazijce po 87 gld. za revne pridne in zmožne dijake kmetskega rodu iz Škocijanske fare in ako teh nij, za take, ki so. iz okrajnega glavarstva krškega doma, za čas, ko na kakej kranjskej gimnaziji studirajo. — Jedna po 330 gld. za jednega medicina na Dunaji kmetskega rodu, kateri je v Škocijanskej fari rojen, slovenskega jezika v besedi in pisavi zmožen. Ako takega ni, za medicina iz okrajnega glavarstva krškega in potem iz Kranjskega sploh. Medicinac se mora tudi homeopatije učiti in se zavezati, da bode po prestanih

rigorozih 5 let na Kranjskem, zunaj Ljubljane praktical. Štipendijat zamore to ustanovo od prvega leta medicinskih studij počenši skozi šest let uživati. Ustanove podeli c. kr. deželna vlada na Kranjskem. Izjemoma je ustanovnik podelil jedno ustanovo za gimnazijce dijaku Aleksandru Bušiču in drugo dijaku Janezu Lavriču in ako bi prvi po končanej gimnaziji šel na Dunaj medicino študirat, temu tudi ustanovo za medicince. Ustanove se morajo vselej v jednom nemškem in v jednom slovenskem časopisu razpisati.

— (Razpisana) je služba pristava pri c. kr. okrajnej sodnji v Kamniku. Obrok za prošnje do 28. t. m.

— (Premembe v lavantinskejško-fiji.) Za župnika v Vržeji imenovan je gosp. Lovro Janžekovič. Umrli je g. Simon Ducman, kaplan v Šmartinem pri Velenji.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Dubrovnik 14. marca. (Oficijelno.) V 11. dan t. m. napali so vstaši lovski bataljon na Zagvozdku. Vstaši morali so se umakniti in popustili 50 mrtvih na bojišči. Naše čete so izgubile 1 častnika in 2 moža, 2 sta bila ranjena. V 11. dan t. m. napali so vstaši tudi cesarske čete pri Perkovci, a bili so tudi odbiti, izgubivši mnogo mož. Izmej cesarskih čet je bilo 5 ranjenih. Vojna brzobjavna postaja Cerkevce se je v 12. dan t. m. odprla.

Izpred porotnega sodišča.

Hudodelstvo ponarejanja javnih upnih listov. Dne 10. in 11. marca imel se je zagovarjati pred porotniki 35 let stari kmetski fant Janez Preširen iz Ljubna pri Radovljici doma. Zatoženi je zelo bolan, ima namreč raka v kosteh, tako da mu prihaja mnogokrat slabo. Navzočni zdravnik mu, kadar omaga, daje duhati jesiha, sodnijski sluga pa mu daje vodo in juho piti. Zatoženi je hodil v normalno šolo v Celovci in se tam tudi nekoliko risati naučil. Njegov oče je hotel, naj bi Preširen opravljal kmetska dela, a ta bi bil rajši hodil v šolo, o čemer pa oče nij ničesar hotel slišati. Kregala sta se tedaj z očetom in tudi z materjo. Komaj 21 let star, začel je zatoženec ponarejati desetake, in napravil jih je kakih 40. A bili so zelo slabo narejeni, tako da so Preširna takoj zasačili. Ljubljanska deželna sodnija obsodila ga je na deset let težke ječe. Ko je imel prestati kazni še sedem mesecev, bil je zaradi svoje bolezni pomilosten. Iz ječe se vrnivši je nekaj časa delal kot pomagač pri fotografu Müllerji v Ljubljani, kjer je imel 12 gld. plače na teden. Tudi se je oženil in vzel kmetsko dekle, katero je imelo 1600 gld. dote. A te novce je Preširen v nekaterih mesecih znosil v loterijo, kajti stavil je po 50 do 100 gld. na jedenkrat. Pastil je službo in se vrnil domov v Ljubno. Le tam je začel ponarejati stotake. Jednega je prodal za 60 gld., in isti stotak se je izdal v nekej vasi na Laškem blizu Vidma. To je dalo sodnji povod, da je jela preiskavati Preširnovo stanovanje. Ko so dne 20. marca 1881 prišli žandarji v njega stanovanje, zbežal je Preširen z nekim papirjem na stranišče in žandar, kateri ga je opazoval, je videl, da skriva nekaj na strop stranišča. Ko komisija potem stranišče preišče, najde tri ponarejene stotake. Preširna so takoj prijeli in odveli v zapor. V preiskavi je Preširen v jednomer tajil, da bi bil on stotake delal. Pri konečnej obravnavi pa pravi, da je napravil sicer on stotake, a to uže pred 12 leti, ravno takrat, ko je delal tudi desetake. Pozneje zopet pravi, da je delal stotake v kaznilnici na ljubljanskem Gradu. Življenje v kaznilnici opisuje Preširen v pričo vodje g. Dragiča kot jako prijetno, do leta 1874, ko je on tam bival. Delali so zaprti, kar so hoteli. G. Dragič temu oporeka, a zatoženec trdi, da je govoril resnico, da pa se bode se ve da vodji g. Dragiču več verjelo nego njemu. Izvedenci v pisalneji stroki, ki so prišli z Dunaja, izpovedo, da je nemogoče, da bi bil Preširen delal stotake v istem času kot desetake. Preteči je moralo najmenj pet let, da se je Preširen kot samouk v risanju to-

liko izvežbal, da je mogel napraviti stotake prilično tako dobro. Porotniki (načelnik g. I. Vilhar) potrdili so z 9 proti 3 glasom, da je Prešeren stotake delal potem, ko je bil izpuščen iz ječe.

Sodišče obsodi Prešerna na dvanajst let težke ječe, poostrene vsak mesec s postom, pa da plača sodnijske stroške.

Razne vesti.

* (Dunajski volilci.) Dunaj s svojimi desetimi okraji ima 24.869 volilcev. Od teh jih pripada 12.8 % prvemu volilnemu razredu, 20.6 % drugemu, 66.6 %, torej natanko dve tretjini, pa tretjemu. Na vsakih 29 ljudi pride 1 volilec, na vsak volilni okraj pride 2487 volilcev; na prvi volilni razred vsacega volilnega okraja pride 319, na drugi razred po 501, na tretjega po 1666 volilcev.

* (Prometna južnej železnici.) Decembra meseca lanskega leta je skupila južna železnica 2.916.455 goldinarjev, torej za 114.487 gld. več, kot v decembru 1880. leta. — Celo lansko leto se je prepeljalo 7.606.073 oseb. Dohodki za osebe so znašali 9.353.562, dohodki za 26.809.429 gld. skupni dohodki torej 36.253.981 goldinarjev. Vsaka oseba, ki se je po južnej železnici peljala, je torej povprek zavezila 1 gld. 23 kr. in za prevažbo vsake tone tovora se je moralo plačati 5 gld. 62 kr.

* (Koliko perutnine pojedó Dunajčanje.) Leta 1880 so pojedli Dunajčanje 1.130.000 kokoši in golobov, 1.1879 pa 1.782.00; potem 16.400 malih ptičev, 443.000 druge krotke in 50000 divje perutnine. — Da se je l. 1880 toliko manj pojedlo, je uzrok visoka colnina, namreč od vsake kokoši 2³/₄ kr., od divje perutnine po 13⁵/₈ kr., od malih ptičev po pol krajcarja.

* (Največji sod) je v Monakovem v Tipovej tovarni za spirit. Ta sod drži 74.250 litrov, je 9 čevljev in 5 palcev dolg, na koncih po 13 čevljev, pri vrhu (pilki) 16 čevljev visok, je stavljen iz 73 dog in 77 končnic. Železa so uporabili 30 centov, delali pa so na tem sodu osem mesecev ter zidali zanj posebno hišico, kjer se zdaj stoji. Slavni sod v Heidelbergu drži le 39 940 litrov.

Umrli so v Ljubljani:

10. marca: Eleonora pl. Lužan, finančnega svetovalca hči, 4 l., Dunajska cesta št. 15, za skrlatico. — Marija Trontel, delavka hči, 15 dnij, Hradeckijeva vas št. 1, za božjastjo.

V deželnej bolnici:

9. marca: Marija Korošec, častnikova hči, 30 l., za plučno tuberkulozo.

Dunajska borza

dné 14. marcija.

Enotni državni dolg v bankovcih	74 gld. 80	kr.
Enotni državni dolg v srebru	75 " 70	"
Zlata renta	93 " 25	"
1860 državno pesojilo	128 " 75	"
Akcije narodne banke	818 " —	"
Kreditne akcije	308 " 80	"
London	120 " 70	"
Srebro	— " —	"
Napol.	9 " 54	"
C. kr. cekini	5 " 68	"
Državne marke	58 " 85	"
4% državne srečke iz l. 1854	250 gld. 119	"
Državne srečke iz l. 1864	100 " 169	"
4% avstr. zlata renta, davka prosta	93 " 25	"
Ogrska zlata renta 6%	118 " 40	"
" " 4%	87 " 35	"
" " papirna renta 5%	86 " 60	"
5% štajerske zemljišč. odvez. oblig.	104 " —	"
Dunava reg. srečke 5%	100 gld. 113	"
Zemlj. obč. avstr. 4 ¹ / ₂ % zlati zast. listi	119 " —	"
Prior. oblig. Elizabetine zapad. železnice	98 " 25	"
Prior. oblig. Ferdinandove sev. železnice	105 " —	"
Kreditne srečke	100 gld. 176	"
Rudolfove srečke	10 " 21	" 75
Akcije anglo-avstr. banke	120 " 124	" 15
Tramway-društ. velj. 170 gld. a. v.	208 " —	"

Poslano.

(54—8)

GLAVNO SKLADIŠTE

MATTONIJEVE

GISSHÜBLER
najčistije lužne
KISELINE
poznate kas najbolje okrepljujuče piče,
I kas izkušán liek proti trajnom kašlju plućevine I
želudca bolesti grkljana I proti mēhurnim kataru,
kas I elasticaš za
probavils (PASTILLEN)

nalazi se kod Hinke Mattonija (Karlovi vari u Českoj).

Tujci:

13. marca.

Pri Slonu: Wohlfart z Dunaja. — Mallusy iz iz Pulja. — Stein z Dunaja.

Pri Malič: Zucker z Dunaja. — Devetak iz Tolmina.

Pri avstrijskem cesarji: Sterbene iz Železnikov. — Okorn iz Senožeč.

Št. 3873.

(154—3)

Razglas.

Dné 26. p. m. je nekemu posestniku iz sv. Florijana ulice lovski pes srednje velikosti, bel, z velikimi rumenimi lisami od doma ušel in še le 3. t. m. očitno bolan domov se povrnil.

Ta pes je potem 4. t. m. pri konjederici, kateremu je bil takoj oddan, poginil in pri sekciji se je konstatiralo, da je bil stekel.

Ker je ta pes ta čas, ko ga doma nij bilo, gotovo z drugimi psi v dotiko prišel, se na podlagi postave od 29. februarja 1880, št. 35 drž. zak. zapove, da smejo psi v vsem mestu, dokler se ne določi kaj družega, le s torbo (naustnico) okolo letati ali pa da se morajo zunaj hiše na vrvi voditi.

Psi, kateri bodo prosto okolo letali, se bodo polovili in pokončali, proti dotičnim posestnikom pa se bo po §. 45. zgoraj navedene postave postopalo.

Ob enem se opomni, da se bodo dotične varstvene naredbe za 4 kilometre daleč od mesta po c. kr. okrajnem glavarstvu upeljale.

Mestni magistrat v Ljubljani,

dné 7. marca 1882.

Župan: Laschan.

Učenec,

star 13—16 let, zmožen slovenskega in nemškega jezika, sprejme se takoj v neko prodajalnico z meša nim blagom. Več pové administracija „Slovenskega Naroda“. (127—6)

Marseillska žolca

(Gallerte)

za čistenje in zboljševanje vina, kakor tudi navod se dobi zmerom pri

A. HARTMANNU,

v Ljubljani, v Tavčarjevej hiši.

Opomba. Najboljši uspeh garantiram, če se žolca pri meni kupi. (98—6)

Proda

se več jabolčnih cepičev močnega debla. — Izvé se pri gospodarji na Poljanskem nasipu št. 48. (160—2)

L. EHRWERTH,

zobni zdravnik, v Gosposkih ulicah št. 1,

ordinira v vseh

zobnih boleznih

in postavlja zdaj

umetalne zobe in zobovje

dobro in brez bolečin. (77—11)

NAJBOLJŠI

PAPIR ZA CIGARETE
JE

LE HOUBLON
Francosk fabrikat.
PRED PONAREJANJEM SE SVARI!!!

(Pravi je ta papir za cigarete samo tedaj, če ima vsak list znamko LE HOUBLON in vsak karton nosi varstveno znamko in signaturo.)

(159—1)

Učenec

se sprejme

(156—3)

v sladčičarni Rudolfa Kirbischa,
v Ljubljani, Kongresni trg.

Salicilna ustna voda,

aromatična, vpliva oživiljajoče, zapreči pokončanje zob in odpravi slab duh iz ust. 1 steklenica 50 kr.

Salicilni zobni prašek,

splošno priljubljen, vpliva zelo oživiljajoče in napravi zobe blesteče bele, a 30 kr.

! Najnovejše spričalo. !

Vaše blagorodje!

Mnogo let uporabljam Vašo salicilno ustno vodo in salicilni zobni prašek z izvrstnim uspehom in priporočati ja morem vsakemu najtopleje. Pošljite zopet od vsakega 3 steklenice.

Spoštovanjem

(162—1)

Anton Slama, župnik.

Vsa navedena sredstva ima vedno frišna v zalogi in jih razpošilja proti poštnemu povzetju

lekarna „pri samorogu“,

v Ljubljani, Mestni trg št. 4.

Cené ure!

Po poštnem povzetju po nazaj, če poslatev nij čilo je torej

šiljam in dam denar dovolj. Vsako naroderiskirano.

1 cylinder-uro od srebrnega nikla z verižico; prej gld. 12 — zdaj gld. 5.25.

1 anore-uro od srebrnega nikla z verižico; prej gld. 15 — zdaj gld. 7.25.

1 srebrno anore-uro z verižico; prej gld. 25 — zdaj gld. 11.25.

1 srebrno remontoir-uro-Washington z verižico; prej gld. 30 — zdaj gld. 15.

Zlate ure za gospe; prej gld. 40 — zdaj gld. 20.

Zlate remontoirs; prej gld. 100 — zdaj gld. 40.

Jamči se za 5 let.

PH. FROMM,

Uhrenfabrikant, Rothenthurmstrasse gegenüber der Wollzeile, Wien. (65—6)

Marijinceljske kapljice za želodec,

nepresežno izvrstno zdravilo zoper vse bolezni v želodci,

in nepresežno zoper neslast do jedi, slabi želodec, smrdečo sapo, napihnjenje, kisló podiranje, ščipanje, katar v želodci, zgago, da se ne nareja pesek in pšeno in slez, zoper zlatenico, gnjus in bljuvanje, da glava ne boli (če izvira bolečina iz želodca), zoper krč v želodci, preobloženje želodca z jedjo ali pijačo, črve, zoper bolezni na vratu, jetrah in zoper zlato žilo.

Glavna zaloga:

Lekar C. Brady, Kremsier, Moravsko.

Jedna sklenica z navodilom, kako se rabi, stane

35 kr.

Prave ima samo: V Ljubljani: lekarna Gabriel Piccoli, na dunajskej cesti; lekarna Josip Svoboda, na Prešernovem trgu. V Novem mestu: lekarna Dom. Rizzoli; lekarna Josip Bergmann. V Postojni: Anton Leban. V Gorici: lekarna A. de Gironcoli. V Ajdovščini: lekarna Michael Guglielmo. V Celju: lekar J. Kupferschmid. V Kranju: lekar Drag. Šavnik. V Kamniku: lekar Josip Močnik.

Svaritev! Ker se v zadnjem času naš izdelek posnemlje in ponareja, zato prosimo, naj se kupuje samo v zgoraj navedenih zalogah in pazi naj se osobito na ta znamenja: Prave Marijinceljske kapljice za želodec morajo imeti v sklenico vtisneno besede: Echte Mariazeller Magentropfen — Brady & Dostal — Apotheker, sklenica mora biti zapečatena z našim originalnim pečatom, na navodilu za rabo in na zavitku, na katerem je podoba Marijinceljske matere božje, mora biti poleg te podobe utisneno sodnijsko spravljeno varstveno znamenje in zavoj mora biti zapečaten z našim varstvenim znamenjem. Izdelki podobnega ali istega imena, ki nemalej teh znakov istinitosti, naj se zavrežejo kot ponarejeni in prosimo, naj se nam taki slučajji takoj nznani, da bodo sodnijski kaznovani izdelovalci in prodajalci. (487—28)